

Danske Familieadvokater

Forslag til optimering af sagsprocesser for § 7-sager i det familieretlige system

I. Indledning

Danske Familieadvokater er en landsdækkende forening af specialiserede advokater inden for det familieretlige område. Foreningen har ca. 265 medlemmer.

Foreningens bestyrelse bistår Danske Advokater som fagudvalg inden for det familieretlige område.

Foreningen bidrager løbende med faglige og praktiske erfaringer og specialistviden til høringssvar, deltagelse i lovforberedende udvalg og arbejdsgrupper mv.

Foreningens medlemmer har qua deres daglige - og for de flestes vedkommende mangeårige - arbejde inden for det familieretlige sagsområde et indgående indblik i sagsprocesser og praksis i både det administrative system i Familieretshuset og i familieretterne ved landets domstole.

Danske Familieadvokater kan på den baggrund bidrage med kvalificeret viden og erfaringer med det familieretlige system.

II. Baggrund

Danske Familieadvokater anser det som en væsentlig og vigtig opgave at bidrage til, at det familieretlige system fungerer både hensigtsmæssigt og effektivt inden for de rammer og formål, som lovgivning og ressourcer giver mulighed for. Det gælder både det administrative system i Familieretshuset og det retlige system i familieretterne.

En stor del af Familieretshusets og familieretternes arbejde vedrører de såkaldte § 7-sager, dvs. komplekse sager om bopæl, samvær og forældremyndighed for børn i skilte familier. En § 7-sag er jf. forarbejderne til lov om Familieretshuset sager, hvor der f.eks. er oplysninger om vold, psykisk sygdom, alkohol- eller stofmisbrug, begrænsede omsorgsevner hos en eller begge forældre, et meget højt konfliktniveau eller andre risikofaktorer hos barnet og/eller forældrene. Det familieretlige system behandler årligt ca. 13.000 af disse komplekse sager.

Danske Familieadvokater ønsker at bidrage med forslag til en mere hensigtsmæssig sagsproces og ikke mindst en bedre ressourceudnyttelse i det familieretlige systems behandling af § 7-sager.

Danske Familieadvokaters forslag vil kunne bidrage til nedbringelse af sagsbehandlingstiden i civile sager ved domstolene, ligesom det vil medføre en betydelig både hurtigere, mere sammenhængende og effektiv sagsproces for de familier og børn, der er brugere af det familieretlige system.

At der er brug for at skabe en mere sammenhængende og effektiv sagsproces for de forældre og børn, der bruger det familieretlige system, fremgår af VIVE's seneste evalueringsrapport fra 8. juni 2022 om forældres oplevelse af de familieretlige myndigheder, hvor det bl.a. fremgår, at

'Når vi spørger om forældrene, som følge af sagsbehandlingen i Familieretshuset (tidligere Statsforvaltningen), har oplevet forbedringer i deres forældresamarbejde eller forbedringer i barnets

hverdagsliv, svarer en lille gruppe bekræftende, mens størstedelen afviser dette. På det centrale spørgsmål om, hvorvidt forløbet i Familieretshuset har medført bedre samarbejde mellem forældrene, angiver 68 % således, at dette ikke er tilfældet. Fra baselinemålingen i 2019 til 2021 er der sket en negativ udvikling. Flere angiver, at de er helt uenige i, at forløbet har medført et bedre samarbejde (fra 41 til 50 %). Og flere angiver, at de er helt uenige i, at forløbet har medført et bedre hverdagsliv for børnene (fra 29 til 37 %). Gennem alle årene er der flere forældre, der er uenige i, at barnet/børnene er blevet hørt og inddraget på en passende måde i Familieretshuset end forældre, der er enige.' (side 45)

'Andelen, der vil anbefale Familieretshuset til andre efter sagsforløbet, er også faldende fra 55 % til 48 % i 2021' (side 47),

'Andelen, der angiver efter at sagen er afsluttet, at forløbet har været for langt, er steget fra 43 til 58 %, mens andelen, der oplever, at forløbet har en passende længde, omvendt er faldet fra 47 til 35 %'.

III. Nuværende sagsproces

Den nuværende sagsproces i § 7-sager er kendetegnet ved

- meget langvarige sagsforløb med meget liggetid og ventetid
- successive sagsskridt i stedet for parallelle sagsskridt, hvilket forlænger det samlede sagsforløb og sagsbehandlingstiden, ligesom det virker meningsløst for forældrene, at alle nødvendige oplysninger, udtalelser mv. ikke indhentes fra begyndelsen og inden de skal til møde
- mange skiftende rådgivere, sagsbehandlere, dommere mv., hvor forældrene igen og igen skal forklare/oplyse om de samme ting
- dobbeltroller og dobbeltarbejde, fordi sagen skal behandles i to af hinanden uafhængige systemer (både Familieretshuset og derefter familieretten)
- en uigennemskuelig og usammenhængende sagsproces for forældre og børn.

Herudover er der en række konkrete ulemper og uhensigtsmæssigheder, der både medvirker til en problematisk ressourceudnyttelse og til at forhale, at familierne og børnene får den afklaring og hjælp, som de har brug for:

- Ansøgningsprocessen

Ansøgninger om samvær/bopæl/forældremyndighed sendes ikke automatisk til den anden forælder, som det kendes i skilsmisssager, hvor der er en digital ansøgningsprocedure, der omfatter begge parter fra begyndelsen. Den anden forælder må derfor afvente at blive orienteret om ansøgningen, baggrunden herfor mv. indtil Familieretshuset manuelt orienterer den anden part om indkomne ansøgninger. Det betyder også, at der ofte kan gå lang tid før sagen sættes i gang.

Ansøgningsskemaerne indeholder ikke samtykkeerklæringer, hvor forældrene allerede fra sagens begyndelse kan give samtykke til, at der indhentes udtalelser fra f.eks. skole, daginstitution, læge, kommune mv., ligesom forældrene ikke bliver bedt om at oplyse, hvor der bør indhentes udtalelser fra.

At der ikke allerede ved sagens begyndelse bedes om samtykke og allerede fra start indhentes relevante udtalelser og oplysninger betyder, at sagen oftest er mangelfuldt oplyst og mangler belysning af væsentlige forhold, når forældrene skal møde i Familieretshuset. Først på møderne bedes forældrene om samtykke til indhentelse af oplysninger og udtalelser, hvilket sagen derefter skal afvente.

Såfremt relevante udtalelser og oplysninger blev indhentet allerede fra sagens begyndelse, og forældrene allerede i ansøgningsskemaet blev bedt om at give samtykke til det, ville det effektivisere og afkorte

Danske Familieadvokater

sagsforløbet og sagsbehandlingstiden betragteligt, det ville medføre at møderne får et egentligt indhold fordi de væsentligste oplysninger var kendte, ligesom der også ville være et langt bedre og mere oplyst grundlag, når der skal træffes midlertidige afgørelser om bopæl, forældremyndighed og samvær under sagens behandling.

- Visitation af sagerne

Alt for mange sager visiteres til at være § 7-sager.

Ansøgningsskemaerne indeholder et meget stort antal afkrydsningsfelter til brug for visitation af sagerne. Forældrene skal bl.a. oplyse om konfliktniveau, psykiske problemer, alkohol- og stofmisbrug, samt om den anden forælder har udøvet fysisk eller psykisk vold.

F.eks. spørgsmålet om psykisk vold er meget overordnet formuleret og uden sammenhæng med de strafferetlige kriterier for psykisk vold. Det medfører, at mange krydser bekræftende af i spørgsmålet om psykisk vold med den konsekvens, at sagen visiteres som en § 7-sag. Når forælderen senere i sagsforløbet spørges nærmere ind til det, oplyses der ofte om, at den anden forælder har råbt ad dem, eller kaldt dem dumme kælling, store idiot mv., hvilket naturligvis kan være ubehageligt, men ikke er at betragte som psykisk vold.

Visitationsspørgsmålene i ansøgningsskemaet bør både målrettes og konkretiseres langt mere end tilfældet er i dag, så sagerne ikke visiteres som § 7-sager alene ud fra nogle overordnede, generaliserede afkrydsninger, da det igangsætter en langt mere omfattende og omkostningstung sagsproces end nødvendigt.

- Opdelte møder

I alt for mange sager indkaldes forældrene til hver deres møde, dvs. med opdelte møder.

Det er bl.a. en konsekvens af, at alt for mange sager visiteres som § 7-sager fordi en eller begge har afkrydset noget om psykisk eller fysisk vold i ansøgningsskemaet, selvom det meget ofte senere viser sig, at der alene er tale om konflikter i forbindelse med samlivsophævelsen eller ikke aktuelle forhold.

Det er meget ressourcekrævende, at der i et stort antal sager afholdes opdelte møder, fordi det fordobler brugen af møderessourcer. Derudover medfører det ofte længere og mere komplicerede sagsforløb, når forældrene hver for sig afgiver forklaring og fremsætter påstande om og mod hinanden, der ikke kan be- eller afkræftes i situationen, men må afvente møder med den anden part. Endelig hindrer det også muligheden for at forlige hele eller dele af en sag, når forældrene ikke møder samtidigt.

- For mange ressourcer på midlertidige afgørelser

Det er i mange sager helt uholdbart for forældre og børn, hvis der ikke kommer en hurtig afklaring på f.eks. barnets kontakt med den forælder, det ikke bor hos, eller afklaring på, hvor barnet skal have bopæl, tilmeldes skole og gå i institution.

På grund af de meget lange ventetider på møder, herunder særligt på opfølgende møder efter første møde, meget lange ventetider på børnesamtaler og børnesagkyndige undersøgelser mv. i sagen, samt de meget langvarige perioder, hvor sagen ligger stille i Familieretshuset uden der foretages sagsskridt, er der ofte behov for at få truffet midlertidige afgørelser om f.eks. samvær, bopæl eller forældremyndighed, så forældre og børn kan få en midlertidig afklaring under sagens videre proces.

Familieretshuset måles i deres resultatkontrakt alene på, hvor hurtigt der indkaldes til første møde i sagen. Det betyder, at alle efterfølgende møder, herunder hvis den ene part har måtte aflyse datoen for det første møde, har meget lange ventetider, fordi disse møder ikke prioriteres, da de ikke er omfattet af

Familieretshusets resultatkontrakt med ressortministeriet. Der måles således ikke på længden af de samlede sagsforløb, fra start til slut, hvilket bl.a. er baggrunden for de forholdsvis dårlige evalueringer, som VIVE's rapport fra 8. juni 2022, jf. ovenfor, viser.

At de langvarige sagsforløb, ventetider på opfølgende møder og ventetider på opfølgende sagsskridt i Familieretshuset i sig selv medfører et stærkt forøget behov for, at der træffes midlertidige afgørelser i en stor andel af sagerne, indebærer en uhensigtsmæssig ressourceudnyttelse. Det er dobbeltarbejde, at der i mange sager skal træffes midlertidige afgørelser, alene fordi sagsforløbene i Familieretshuset er så langvarige. Ressourcerne, der anvendes på de mange midlertidige afgørelser i Familieretshuset, kunne med fordel i stedet anvendes i familieretterne, såfremt de komplekse § 7-sager, hvor Familieretshuset alligevel ikke har afgørelseskompetence, meget hurtigere blev afsluttet i Familieretshuset og blev oversendt til familieretterne, der har den endelige afgørelseskompetence.

- Møder uden effekt for løsning af sagen

Når Familieretshuset modtager en ansøgning om samvær, bopæl og/eller forældremyndighed, bliver parterne indkaldt til et fysisk møde i Familieretshuset. I §7-sager bemandes mødet både af en jurist og en børnesagkyndig.

Indholdet af dette første møde er igangsættelse af en proces med oplysning af sagen og få samtykke fra forældrene til at indhente oplysninger fra relevante myndigheder som f.eks. læge, kommune og skole. På mødet skal det endvidere drøftes, om der skal igangsættes en børnesagkyndig undersøgelse eller om der skal afholdes børnesamtale. Herudover får forældrene mulighed for at komme med deres syn på sagen, hvilket de dog oftest allerede har gjort i ansøgningsskemaet eller i skriftlige indlæg til sagen.

Mange forældre har inden mødet en forventning om, at mødet vil medføre en afklaring af deres situation og bidrage til løsninger. Dette er dog ikke tilfældet i § 7-sager, hvor Familieretshusets medarbejdere meget klart signalerer, at mødet hovedsageligt skal bruges til at få oplyst sagen, mens der ikke rådgives om anbefalede løsninger eller kommes med tilkendegivelser om mulige løsninger, så forældrene kunne få sagen skåret til fra start.

Hvis der i sagen har været afholdt børnesamtale, vil forældrene igen blive kaldt ind til et fysisk møde for at få forelagt et notat om hvad barnet har sagt. Det er dog ikke den børnerådgiver, som har talt med barnet, som holder møde med forældrene om børnesamtalen, da Familieretshuset har opdelt sig i en enhed for forældre og en enhed for børn. Det betyder, at forældrene ofte har mange spørgsmål, der ikke kan besvares, om hvad barnet mente med dette eller hint, samt spørgsmål om, hvordan der blev talt med barnet om de forskellige forhold. Dette kan de ikke få nærmere oplysning om, fordi Familieretshusets medarbejder ikke selv har talt med barnet.

Sagsforløbet med afholdelse af flere møder med parterne med mange måneders mellemrum, den efterfølgende indhentelse af oplysninger og afholdelse af børnesamtaler strækker sig ofte over mange måneder og nogle gange år. Som nævnt ovenfor måles Familieretshuset dog ikke på varigheden af de samlede sagsforløb, men kun på enkeltstående sagsskridt.

- Retssikkerhed

Det er retssikkerhedsmæssigt problematisk, at de komplekse § 7-sager indledningsvis skal oplyses og behandles i det administrative system i Familieretshuset, hvor parterne som altovervejende udgangspunkt ikke kan beskikkes en advokat under sagsforløbet.

Når der netop er tale om de mest komplekse og tunge sager i det familieretlige system, med alvorlige risikofaktorer hos børnene og/eller forældrene, er det stærkt betænkeligt, at forældrene ikke kan få beskikket en advokat og få den nødvendige støtte og bistand. Der er i mange sager tale om forældre med

Danske Familieadvokater

f.eks. misbrugsproblemer, psykiske udfordringer, sociale udfordringer, begrænsede mentaliserings- og refleksionsevner, og meget ofte meget konfliktfyldte sager, ligesom der i mange sager er tale om sårbare børn med en bred vifte af udfordringer.

At forældrene i disse sager selv er overladt til at føre deres sager uden advokatbistand, indtil sagen oversendes til familieretten og der kan beskikkes en advokat, bør give anledning til retssikkerhedsmæssige bekymringer. Det medfører også en stærk ubalance, at de forældre, som selv kan betale for advokatbistand, har advokat på sagen under forløbet i Familieretshuset, mens de forældre, som ikke selv kan betale for advokatbistand, må klare sig selv, selvom de f.eks. har været udsat for vold, ikke forstår dansk, ikke tør sige hvad de mener af frygt for den anden forælder mv., hvilket i værste fald kan medføre, at sagen ikke oplyses i tilstrækkeligt omfang og der træffes midlertidige afgørelser, der er til skade for de involverede børn.

I medfør af lov om Familieretshuset § 33, stk. 2, kan Familieretshuset efter ansøgning beskikke en advokat for en part, der har et helt særligt behov for advokatbistand under behandlingen af en § 7-sag i Familieretshuset. Det er i forarbejderne til bestemmelsen forudsat, at der er tale om en helt undtagelsesvis og meget begrænset mulighed for fri proces. Dette ses også af praksis, idet Familieretshuset i perioden fra 1. april 2019, hvor bestemmelsen blev indført, og frem til ultimo 2022 alene har meddelt fri proces i én (1) sag. Muligheden for fri proces under et § 7-sagsforløb i Familieretshuset kan derfor nærmest betragtes som teoretisk.

- Dobbelt antal børnesamtaler

I forbindelse med oplysning af sagen skal Familieretshuset afholde børnesamtale med det barn/de børn som sagen drejer sig om.

Når børnesamtalen har været afholdt, vil forældrene ofte blive indkaldt til møde i Familieretshuset til gennemgang af notatet fra børnesamtalen.

Mødet foregår ved, at forældrene oftest får udleveret et notat fra børnesamtalen ved ankomsten til Familieretshuset, hvorefter de får 10 minutter til at gennemgå notatet i venteværelset i Familieretshuset. Derefter mødes parterne i mødelokalet og man drøfter det videre forløb, herunder mulige løsninger, og hvis ikke der kan opnås enighed har forældrene mulighed for at bede om at få sagen oversendt til familieretten.

Sagen vil dog først blive oversendt til familieretten, når de nødvendige udtalelser og oplysninger fra kommune, skole, læge mv. er blevet indhentet.

Det tager meget ofte adskillige måneder og nogle gange år at få indhentet de nødvendige oplysninger, afholdt samtale med børnene og at få gennemført nyt møde med parterne og få sagen oversendt til familieretten. Dette medfører, at samtalen med børnene ofte er mere end 6 måneder gammel, når familieretten skal behandle sagen.

Familieretten vil derfor som hovedregel indkalde børnene til en ny samtale når retten skal behandle sagen, hvorfor børnene vil opleve at skulle til samtale to gange. Ud over, at børnene skal fortælle de samme ting igen og oplever, at der ikke er kommet noget ud af den samtale, som de havde i Familieretshuset, er det også et uhensigtsmæssigt dobbeltarbejde, der både er ressourcekrævende i penge og dommertid hos familieretten, ligesom det bidrager til, at de samlede sagsforløb for forældre og børn er meget langvarige.

- Børnesagkyndige undersøgelser

Det følger af lov om Familieretshuset § 28, stk. 3, 2. led, at 'Der skal foretages en børnesagkyndig undersøgelse som led i oplysningen af sagen, medmindre en sådan undersøgelse ikke er nødvendig for afgørelsen af sagen.'.

Det følger således direkte af lovens ordlyd, og af lovens forarbejder, at det helt klare udgangspunkt er, at Familieretshuset skal gennemføre en børnesagkyndig undersøgelse i § 7-sager. Dette var et væsentligt forhold ved lovens vedtagelse i Folketinget, at de komplekse § 7-sager som udgangspunkt skulle oplyses via en børnesagkyndig undersøgelse. Det sker imidlertid kun i meget, meget begrænset omfang under Familieretshusets oplysning og behandling af sagerne. Det medfører, at familieretterne, ved modtagelsen af sagerne, i en del sager må iværksætte en børnesagkyndig undersøgelse eller tilknytte en børnepsykolog til sagen, da sagen ikke er tilstrækkeligt oplyst i Familieretshuset.

Det afklares endvidere alt for sent i Familieretshusets behandling af § 7-sagerne, om der skal iværksættes en børnesagkyndig undersøgelse, selvom det er lovens klare udgangspunkt, at det skal der. Hverken i ansøgningsskemaet eller inden første møde med forældrene afklares det, om forældrene mener, at der bør iværksættes en børnesagkyndig undersøgelse. Dette drøftes først, når forældrene efter typisk 1-3 måneders ventetid er til første møde i Familieretshuset, og sagsbehandlerne kan ikke selv træffe afgørelse om at iværksætte en sådan undersøgelse, hvorfor der ofte er flere uger eller måneders forløb efterfølgende med at indhente samtykker til et undersøgelsestema mv., hvis der skal gennemføres en undersøgelse. Dette forhaler sagerne og medfører en meget langvarig periode med uafklarede forhold for forældre og børn.

Familieretshuset har, modsat familieretterne, svært ved at skaffe tilstrækkeligt med psykologer, der kan gennemføre de børnesagkyndige undersøgelser. Det medfører, at der oftest er 4-8 måneders ventetid før en undersøgelse igangsættes og afsluttes. I familieretterne igangsættes de børnesagkyndige undersøgelser ofte med langt kortere ventetid og kan dermed også afsluttes langt hurtigere.

- Familieretshuset afslutter ikke sagen uden møde selvom muligt jf. loven

Det følger af lov om Familieretshuset § 10, at Familieretshuset har hjemmel til at beslutte, at der ikke skal indkaldes til møde i en sag. Det følger endvidere af pkt. 6.5 i vejledningen om Familieretshuset, at Familieretshuset kan oversende en sag til familieretten, hvis enkelte oplysninger i form af eksempelvis en børnesagkyndig undersøgelse eller en sagkyndig undersøgelse endnu ikke foreligger, hvis det vurderes at undersøgelsen/erklæringen ikke vil medføre yderligere behov for oplysning af sagen og ikke har væsentlig betydning for at forlige forældrene.

Det ses sjældent, at § 7-sager forliges i Familieretshuset, og det ses også sjældent, at Familieretshuset benytter sig af muligheden for at oversende sagen til familieretten, mens man venter på at modtage akter. Tværtimod bliver hver udtalelse ofte individuelt sendt i høring med 10 dages frister for parternes bemærkninger. Parternes høringssvar oversendes sjældent til familieretten.

En oversendelse af sagen til familieretten på et tidligere stadie, mens man afventer udtalelser og oplysninger fra f.eks. skole, kommune, institution, læger mv., ville gøre det muligt for familieretten at få tilrettelagt det retlige sagsforløb hurtigere og mere hensigtsmæssigt, hvor der f.eks. kan berammes tid til retsmøder. Der ses også en tendens til, at de involverede myndigheder reagerer hurtigere, når modtageren af oplysninger og udtalelser er domstolene.

- For langsom oversendelse til retten

§ 7-sagerne er underlagt en meget langvarig, omstændelig og meget lidt effektiv sagsproces i Familieretshuset. Der indhentes ikke udtalelser og oplysninger om børnene og forældrenes forhold fra f.eks. skole, daginstitutioner, psykiatrien, læger, misbrugsbehandlere osv. allerede når sagen påbegyndes. Dette sker først efter, at forældrene har været til første møde, hvor mødet ofte synes formålsløst, da alle de væsentlige oplysninger og forhold ikke er belyst og indhentet.

Familieretshuset indhenter efter det første møde de udtalelser og oplysninger fra andre myndigheder og fagpersoner, der vurderes nødvendige for sagen. Dette sker imidlertid ofte over lang tid og med lange

partshøringsperioder, hvorefter børnene f.eks. skal indkaldes til børnesamtaler, og forældrene skal herefter igen indkaldes til et opfølgende møde efter børnesamtalen, hvorefter der igen gennemføres langvarige partshøringsforløb. Først herefter meddeler Familieretshuset, om sagen nu kan oversendes til familieretten, hvilket ofte tager flere uger før det sker.

Dette medfører i alt for mange sager, at de indhentede oplysninger og udtalelser ikke længere er aktuelle, hvorfor familieretten i mange sager derfor også selv indhenter nye udtalelser og oplysninger til brug for deres behandling af sagen.

Dette medfører et betragteligt ressourcespild, at både Familieretshuset og derefter familieretten indhenter udtalelser og oplysninger om de samme forhold, alene fordi tidsforløbet mellem de to myndigheders behandling af sagen er så langvarig. Det indebærer også et betragteligt ressourcespild og dobbeltarbejde, at daginstitutioner, skoler, kommuner, læger mv. skal afgive flere udtalelser mv., når det alene skyldes, at sagsforløbet ikke er tilstrækkeligt effektivt og sammenhængende tilrettelagt.

At familieretterne også skal indhente nye udtalelser og oplysninger forhøjer processen i retterne, og er en unødigt ekstra arbejdsbyrde for retterne pga. alt for langsom oversendelse af sagerne fra Familieretshuset, ligesom det medfører, at forældre og børn mangler afklaring i alt for lang tid

IV. Forslag til optimeret fremtidig proces i § 7-sager

- Ansøgningsprocessen og oplysning af sagerne

Når en sag visiteres i Familieretshuset som en § 7-sag, kunne man med fordel med det samme oprette sagen på minretssag.dk (dog uden adgang for parterne til at kommunikere via portalen). Dette ville give familieretten mulighed for at beramme et telefonisk forberedende retsmøde og reservere tid til efterfølgende retsmøder (uanset efter hvilken model sagen skal behandles) på et langt tidligere tidspunkt i processen og tilkendegive disse tidspunkter over for de involverede parter. Noget lignende praktiserer man allerede ved familieretten i Roskilde, der straks en sag kommer ind, meddeler parterne, hvornår der er afsat tider til retten behandling af sagen.

Ved at koble familieretten på allerede ved sagens begyndelse vil der skulle foretages langt færre ekspeditioner ift. koordinering af berammelser til forberedende retsmøder og retsmøder, ligesom domstolene har bedre mulighed for at tilrettelægge arbejdet i familieretten i et længere perspektiv, sådan at der er bedre mulighed for at skaffe børnesagkyndige til retsmøderne. Det vil også give Familieretshuset og de myndigheder mv., der skal levere materiale til sagen, en fast tidsramme at arbejde i og egentlige faste tidsfrister at forholde sig til, der er styret af hvornår der skal gennemføres retsmøder.

Parterne bør samtidig med indgivelse af ansøgning bedes om samtykke til, at der kan indhentes oplysninger hos skole, børnehave, læge, psykiater, politi, kommune m.fl., og samtidig afgive kontaktoplysninger, sådan at sagen allerede fra begyndelsen af sagsforløbet er så veloplyst som muligt og den efterfølgende sagsproces tager udgangspunkt i reelle, faktiske og aktuelle oplysninger om f.eks. stofmisbrug, psykisk sygdom mv.

Afholdelse af møder i Familieretshuset i § 7-sager tjener et ringe formål, fordi sagen alligevel og hurtigst muligt bør sendes i familieretten. Familieretshusets møder i § 7-sager har som oftest mere karakter af rent mikrofonholderi, hvor forældrene på skift fortæller om deres syn på sagen, hvilket de dels enten kunne gøre skriftligt dels vil skulle gøre igen i familieretten. Forligspotentialet i Familieretshusets møder i § 7-sager er derfor også stort set ikke-eksisterende. Det vil medføre en langt bedre ressourceanvendelse og langt kortere og mere sammenhængende sagsforløb, hvis møderne i Familieretshusets undlades i § 7-sagerne, så sagerne i stedet hurtigst muligt oversendes til familieretten, som har afgørelseskompetencen i sagerne. Forældrenes forklaringer bør i stedet afgives for retten (under straffeansvar) med en bevisførelse i form af de indhentede

Danske Familieadvokater

udtalelser og afholdelse af børnesamtaler og/eller beslutning om udarbejdelse af børnesagkyndig undersøgelse, såfremt forældrenes og børnenes forklaringer giver anledning til det, og hvis det ikke allerede ved sagens indgivelse til Familieretshusets har stået klart, at en sådan undersøgelse skal udarbejdes.

- Møder i § 7-sager

Overordnet set er det Danske Familieadvokaters opfattelse, at der går for meget tid med afholdelse af møder i Familieretshuset. Både i form af de anvendte ressourcer til møderne og ikke mindst fordi det forsinker processen væsentligt til skade for forældre og børn, når der skal være langvarige, ikke-sammenhængende sagsforløb ved to forskellige myndigheder i én og samme sag.

Der er et meget stort behov for, at der sker en optimering og effektivisering af sagsforløbene i § 7-sagerne, så forældre og børn i langt højere grad oplever sammenhængende forløb og tidsmæssigt meget kortere forløb.

Helt konkret foreslås det, at såfremt det fastholdes, at der skal afholdes et møde i Familieretshuset til brug for oplysningen af sagen, at dette møde så afholdes virtuelt og er af kortere varighed i lighed med domstolens telefonisk forberedende møder. Det vil spare betydelige møderessourcer og kunne afkorte sagsforløbet i Familieretshuset, ligesom begge parter i højere grad vil kunne deltage samtidigt, sådan som de også skal under familierettens behandling af sagen. På dette første virtuelle møde skal sagen alene oplyses, der skal indhentes samtykke til indhentelse af oplysninger fra offentlige instanser, der skal ske afklaring af om der er behov for en børnesagkyndig undersøgelse og om børnene skal til samtale. Første møde har alene et oplysningsformål og et sådant møde er velegnet til at blive klaret virtuelt, hvor der også kan afsættes kortere tid, hvilket også vil spare ressourcer hos Familieretshuset.

Det er Danske Familieadvokaters opfattelse, at sagen herefter, såfremt blot én part ønsker det, skal oversendes til familieretten hurtigst muligt, da det er familieretten som har afgørelseskompetencen i § 7-sagerne.

Ifølge lov om Familieretshuset § 10 har Familieretshuset mulighed for at afslutte en sag uden afholdelse af møde, hvorfor der ikke er behov for en lovændring for at gennemføre ovennævnte.

Tidsforløbet er alt afgørende i disse komplekse § 7-sager, hvor familier har brug for en afklaring hurtigst muligt. Ovennævnte vil medføre en væsentlig reduktion af tidsforløbet i sagerne og vil i øvrigt frigive ressourcer til Familieretshuset, så sagerne kan blive behandlet hurtigere.

- Børnesamtaler

Som ovenfor anført gør det nuværende forløb i Familieretshuset, at de fleste børn vil opleve at skulle til to børnesamtaler i forbindelse med en verserende sag om samvær, bopæl og/eller forældremyndighed. Første gang i Familieretshuset i forbindelse med oplysningen af sagen og igen i forbindelse med familierettens behandling af sagen.

Mange børn har det meget svært ved at skulle til disse børnesamtaler, ligesom de har det svært med, at den første samtale ofte ikke fører nogen forandring eller afklaring i barnets liv med sig. Henset hertil er det stærkt u hensigtsmæssigt, at børnene skal til to samtaler i forløbet, når det alene sker fordi sagerne skal behandles i to adskilte myndigheder og i et langvarigt, ikke-sammenhængende forløb, hvor Familieretshusets oplysninger alt for ofte bliver uaktuelle inden sagen behandles i familieretten. Det er hverken rimeligt over for børnene eller en ansvarlig og hensigtsmæssig ressourceudnyttelse på sagsområdet.

Danske Familieadvokater

Alle er enige om, at børnene så vidt muligt skal skærmes i disse komplekse sager og det skal så vidt muligt undgås, at de får oplevelsen af, at det er dem, der skal afgøre sagen. Det kan være svært at give dem den oplevelse, hvis de skal høres flere gange.

I § 7-sager, hvor det er familieretten, der i sidste ende skal træffe afgørelse, er det Danske Familieadvokaters opfattelse, at det alene bør være familieretten, der afholder børnesamtaler. På den måde får børnene den oplevelse, at de alene skal høres én gang, og de vil opleve, at den person, der gennemfører samtalen med dem (sammen med en børnepsykolog), reelt også vil være den person, der skal træffe afgørelse i sagen. De vil også opleve et langt mere sammenhængende sagsforløb, hvor der kort tid efter en børnesamtale også kommer en afklaring/afgørelse i sagen om deres forhold. Flere tidligere undersøgelser fra bl.a. Børns Vilkår har vist, at børn meget gerne vil tale med de personer/den instans, der skal træffe afgørelse om deres forhold.

- Flere retsmæglinger giver bedre plads til § 7-sager i familieretten

Som nævnt ovenfor, er det Danske Familieadvokaters opfattelse, at for mange sager visiteres som § 7-sager på grund af de overordnede spørgsmål i Familieretshusets ansøgningsskemaer.

Det har den afledte effekt, at der i en stor del af disse sager ikke overvejes muligheden for retsmægling, fordi sagerne er visiteret som komplekse.

Det bør i højere grad end i dag overvejes, om forældrene kan hjælpes med retsmægling og til selv at være med til at finde løsninger i deres sag og for deres børn. En øget brug af retsmægling vil frigøre ressourcer i familieretterne, og hos domstolene samlet set, sådan at domstolene bedre kan rumme det store antal § 7-sager.

- Ankebegrænsninger og mulighed for, at flere sager behandles på skriftligt grundlag

Når en sag er visiteret som en § 7-sag og oversendt til familieretten, er der ikke hjemmel til at træffe beslutning om, at sagen (eller visse elementer i sagen) kan afgøres på skriftligt grundlag. Dette kræver iht. retsplejelovens § 366 forældrenes samtykke, og at der er særlige grunde der taler for det.

Som eksempel kan nævnes en sag, hvor far er dømt for forsøg på manddrab på sine to børn, og ildspåsættelse af den etageejendom, hvor han boende og havde samvær med børnene. Han har et 5-årigt tilhold mod børnene og deres mor, og søger et par år efter dommen om fastsættelse af samvær med børnene i Familieretshuset. Sagen visiteres som § 7-sag og indebærer møder med begge forældre, men ikke børnesamtale.

Sagen oversendes til Familieretten. Far opfylder de økonomiske betingelser for fri proces og får advokatpålæg. Far har 4 forskellige advokater på sagen, og først ved 4. advokat frafalder han sin påstand om fysisk samvær med børnene, men vil nu have familierettens stillingtagen til anden kontakt til børnene i form af brevkontakt. Ifølge tilholdet har far ret til at sende breve til børnene på deres fødselsdage og til jul. Denne ret udnytter far ikke, og har ikke klaget over tilholdet. Far gør gældende overfor familieretten, at han skal have ret til at skrive til dem 6 gange om året i stedet for 2 gange, samtidig er far ikke indstillet på, at sagen kan afgøres på skriftligt grundlag og fastholder, at der skal afholdes et egentligt retsmøde, hvor han kan afgive forklaring. Der er ikke hjemmel for retten til at afskære far fra dette, ligesom man ej heller har hjemmel til at pålægge far at møde over video til hovedforhandlingen. Kriminalforsorgen ville dog ikke meddele udgang fra fængslet og transportere far til retten, da det i en civil sag ikke var påkrævet, at far mødte, og da man fra Kriminalforsorgens side var af den opfattelse, at far kunne have givet samtykke til forklaring via videolink.

Familieretten bør have mulighed for – som i den forenklede familiesagsproces – at beslutte, at visse afgørelser træffes på skriftligt grundlag uden afholdelse af retsmøder, også uden parternes samtykke.

Danske Familieadvokater

Et andet eksempel er en anke i en samværssag, hvor far i byretten fik fastsat samvær hver anden weekend og alle ferier blev ligedelt, bortset fra juleferien, som blev tillagt mor hvert år, og sådan at hun hvert år kunne holde juleferie i 3 uger. Far ankede udelukkende spørgsmålet om juleferien til landsretten, og opfordrede til, at sagen blev afgjort på skriftligt grundlag. Mor var enig i dette. Landsretten afviste og insisterede på, at parterne skulle møde til et egentligt retsmøde om dette isolerede spørgsmål.

- Retssikkerhed

Såfremt alle § 7-sager blev oplyst og behandlet i familieretterne, ville forældrene kunne beskikkes en advokat, når der var behov for det og de opfyldte de økonomiske betingelser. Dette vil medføre en langt bedre retssikkerhed for både forældre og børn, hvis der i de tunge, komplekse sager, som § 7-sagerne udgør, som udgangspunkt var adgang til advokatbistand for begge forældre.

Advokaterne ville i så fald også medvirke til at skære sagerne til fra begyndelsen af, så familieretten ikke bruger unødige ressourcer på de påstande, argumenter og forklaringer, som forældrene på egen hånd fremsætter i Familieretshuset i det nuværende system. Dette ville i sig selv medføre en effektivisering og ressourcebesparelse for familieretterne.

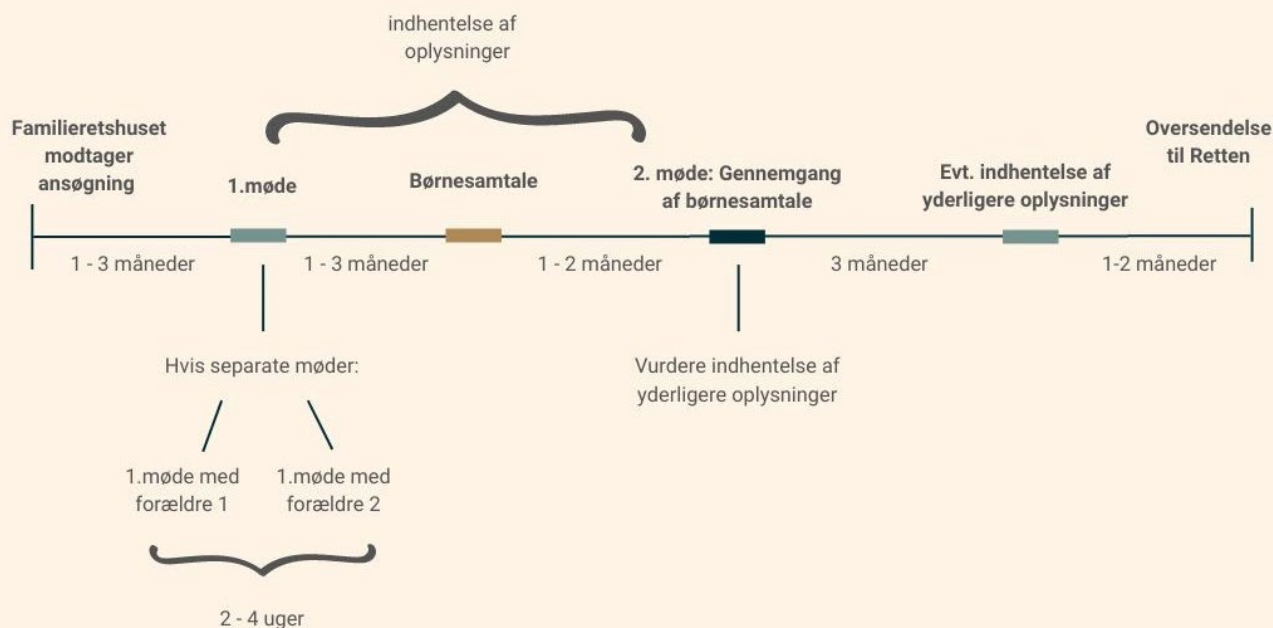
Hvis alle § 7-sager blev oplyst og behandlet i familieretterne fra begyndelsen af, ville det utvivlsomt også medføre en langt mere sammenhængende, effektiv og hurtigere sagsproces, i stedet for det nuværende system, hvor to forskellige myndigheder skal ind over sagen.

Familieretterne har med deres sagssystem et langt mere gennemskueligt, inkluderende og effektivt sagssystem end i Familieretshuset. Familieretterne afholder bl.a. telefoniske forberedende retsmøder med advokater/parterne allerede i begyndelsen af sagsforløbet, hvor det afklares hvilke udtalelser, oplysninger mv., der skal indhentes, om der skal iværksættes en børnesagkyndig undersøgelse, ligesom alle datoer for retsmøder, frister for processkrifter, børnesamtaler mv. tilrettelægges og afklares. Dette betyder, at parterne i sagen allerede fra begyndelsen ved, hvad der skal ske hvornår, og sagens proces er i gang. Via domstolens sagssystem minretssag.dk, har både retten, advokater og sagsparter adgang til alle oplysninger og dokumenter på sagen, og man kan løbende selv følge med i, om der er kommet nyt på sagen mv.

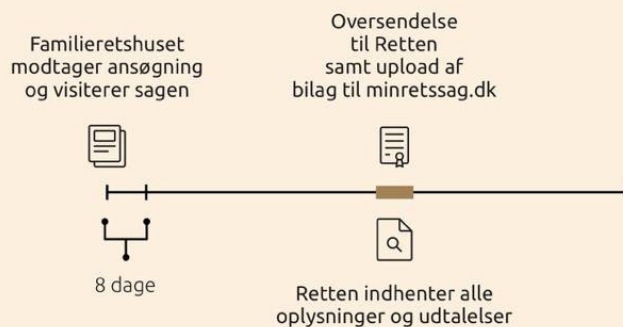
Sådanne effektive, afklarede og sammenhængende forløb er helt afgørende for de familier, der har brug for systemet og brug for de afgørelser om samvær, bopæl og forældremyndighed, der skal skabe ro, afklaring og stabilitet, ikke mindst i børnenes liv.

V. Nuværende og fremtidig sagsproces illustreret via tidslinjer

NUVÆRENDE PROCES FOR §7-SAGER

Forslag til ny proces for §7-sager for at nedbringe vente- og sagsbehandlingstider

VI. Cases

En gennemgang af § 7-sager vil illustrere en langvarig, usammenhængende og unødigt ressourcekrævende sagsproces, med skift mellem flere myndigheder, sagsbehandlere og rådgivere, og med langvarige perioder, hvor sagerne ligger stille.

Alle sager, uanset om de er akutte eller ej, strækker sig over adskillige måneder – de meste grelle sager over flere år – og det er yderst u hensigtsmæssigt i disse sager, hvor både forældre og børn har behov for en afklaring.

Familieretshuset skal oplyse sagen, men Familieretten kan kræve yderligere oplysninger eller nye udtalelser, fordi de foreliggende ikke længere beskriver de aktuelle forhold. Der kan også være tale om, at barnet har skiftet skole, eller at barnet er overgået fra institution til skole. Familieretten beslutter stort set også altid at indkalde barnet til en ny børnesamtale, selvom barnet er blevet hørt i Familieretshuset.

I det følgende er oplistet konkrete cases fra virkelige sager, der illustrerer tidsforløbet i to forskellige samværssager:

Case 1

08.06.2020	Ansøgning om samvær
02.11.2020	Møde i Familieretshuset
03.12.2020	Udtalelse fra kommunen
09.12.2020	Udtalelse fra børnehave
11.12.2020	Udtalelse fra rusmiddelcenter
17.12.2020	Udtalelse fra læge (mor)
05.01.2021	Udtalelse fra læge (far)
23.09.2021	Sagkyndig erklæring (far)
30.09.2021	Sagen sendt til familieretten
08.03.2022	Hovedforhandling. Det blev under mødet besluttet at indhente en udtalelse fra en psykiater og en ny udtalelse fra rusmiddelcenteret
24.05.2022	Dom

Case 2

15.09.2020	Ansøgning om ændring af samvær
15.10.2020	Møde i Familieretshuset
13.01.2021	Børnesamtale i Familieretshuset
20.01.2021	Møde i Familieretshuset

27. juni 2023

21.01.2021	Udtalelse fra skole
09.03.2021	Udtalelse fra læge
01.06.2021	Sagen sendt til Familieretten
19.01.2022	Hovedforhandling inkl. børnesamtale

I den første case havde samværsforælderen ikke set barnet i en lang periode.

Der blev ansøgt om samvær i juni 2020, og faderen ventede i 21 måneder, før hovedforhandlingen blev gennemført. Dette var i marts 2022, og der blev afsagt dom den 24. maj 2022.

Sagsbehandlingen kunne være optimeret, hvis sagen var sendt direkte i familieretten, idet ventetiden i Familieretten med fordel kunne være anvendt til at indhente udtalelser fra fars psykiater og rusmiddelcenter mv. Det tager ikke lang tid at få afklaret, hvem der skal rettes henvendelse til, og den praktiske sagsbehandling er simpel ved indhentelse af udtalelser.

Eksemplet viser desuden, hvordan det kan vise sig nødvendigt med endnu en udtalelse, idet udtalelsen fra rusmiddelcenteret var mere end 1 år gammel, da sagen skulle behandles i familieretten.

Den anden case viser de lange liggetider og det dobbeltarbejde, som ofte udføres i sagerne:

1 måned efter ansøgningen afholdes et møde i Familieretshuset, og sagen afventer herefter børnesamtaler, som gennemføres 3 måneder senere. Der afholdes også børnesamtaler i familieretten i forbindelse med retsmødet 12 måneder senere.

Sagen ligger i Familieretshuset i lige knap 3 måneder, før den oversendes til familieretten.

De 7,5 måneders ventetid i Familieretten kunne med fordel være anvendt på at indhente de relevante udtalelser og man kunne hurtigere have berammet retsmøder, hvis sagen var blevet sendt direkte i familieretten i stedet for, at der først skulle gennemføres et forløb i Familieretshuset.

Møderne i Familieretshuset var overflødige, hvilket ofte er tilfældet i § 7-sager. I de sager, hvor der kan være udsigt til at finde en mindelig løsning, er der mulighed for at benytte sig af model A eller C i forbindelse med sagens behandling i familieretten.